

Краснюк М.Т.,
к.е.н., доцент кафедри інформаційних систем в економіці,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана»

ГІБРИДИЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ БІЗНЕСОВИХ ДАНИХ (РЕЖИМ ВИЯВЛЕННЯ АНОМАЛІЙ) ЯК СКЛАДОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОРПОРАТИВНОГО АУДИТУ

Для державного менеджменту (сфера соціального страхування, податкова сфера тощо) актуальним є використання інтелектуальних технологій та систем для виявлення ознак шахрайських дій, і цей напрямок отримав назву виявлення аномалій (або Fraud Detection). Після виявлення таких шаблонів, проводяться відповідні корективи бізнес-процесів, з метою подальшого зменшення збитків, а отже, і підвищення конкурентноздатності в умовах глобальної економіки.

Перше покоління спеціалізованих систем Fraud Detection, по суті, працювало як сканери ознак шахрайства. Ці системи співставляли характеристики фінансових трансакцій із вже занесеними в базу, відомими шаблонами шахрайства, використовуючи прості пошукові алгоритми та технологію аналізу зображень. Ці системи працювали, переважно, в off-line режимі, були праце- та часомісткими.

Друге покоління систем застосовувало алгоритми штучних нейронних мереж, технологію бізнес-правил. Наприклад, на вхід побудованій і навченій на історичній базі випадків нейронній мережі подавалися характеристики трансакцій з метою розпізнавання підозрілих дій. Отже, для ефективного функціонування цих систем необхідні були великі і коректні бази даних відстежених випадків шахрайства (або потенційно шахрайських випадків). Крім того, схеми шахрайства не повинні були значно змінюватися. Але дійсність об'єктивно інша. В результаті такі автономні інструментальні засоби ідентифікації шахрайства, в основі яких закладено одиничні алгоритми не стали достатньо ефективними в наступних випадках: коли шахрайство виглядало дуже схожим на нормальну, законну активність; коли злочинець змінював характер своєї поведінки або створював нові схеми шахрайства.

Тому нині більше розвиваються технології Fraud Detection нового, третього покоління. Вони базуються на інтегрованих і технологічно поєднаних в одне ціле (гібридизованих) алгоритмах інтелектуального аналізу даних, зокрема, крім штучних нейромереж, на окремих етапах технологічного процесу Fraud Detection доречно використовувати:

- інтелектуальні програмні агенти для організації гнучкого й автономного процесу Fraud Detection;

- нечітку логіку (дає змогу віднайти рішення в ситуаціях з неповною, нечіткою або некоректною інформацією за трансакціями. Крім того, ефективно поєднується з бізнес-правилами, що дає змогу бізнес-екпертам використовувати нечіткі правила або нечіткі обмеження);

- аналізатори швидкості та частоти бізнес-подій (Velocity Analyzer) дають змогу відстежувати аномальну частоту використання карток/чеків/рахунків. Так наприклад, якщо по кредитці раптом проходить надзвичайно велика кількість трансакцій, то емітент може або надіслати своєму клієнту інформаційне повідомлення, або призупинити трансакції до з'ясування;

- бізнес-правила (Business Rules). Майбутнім вдосконаленням описаної на другому етапі методики є формалізація (за допомогою експертів предметної області) достатньо значимих закономірностей, що містяться в навченій, „досвідченій” нейронній мережі, у бізнес-правила, що значно спрощує і пришвидшує on-line моніторинг;

- статистичний аналіз задля перевірки значимості відшуканих шаблонів потенційних шахрайств та імітаційне моделювання задля тестування побудованих систем Fraud Detection.

Отже, побічною рисою розвитку глобальних комп'ютерних технологій є те, що все частіше виникають та швидко розповсюджуються нові прийоми шахрайства, тому розробка систем ідентифікації злочинницьких та корупційних дій є важливою й актуальною задачею.

УДК 657.1.011.56

Кулик В.А.,

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Звітність господарюючого суб'єкта є кінцевим продуктом бухгалтерського обліку, а також узагальнюючим обліковим інструментом, що використовується як зовнішніми так і внутрішніми користувачами облікової інформації. Пріоритетна роль бухгалтерської звітності як основного засобу комунікації виявляється в тому, що її мета і вимоги, що пред'являються до неї, є пріоритетною при розробці концептуальних основ теорії бухгалтерського обліку.

Досліджуючи звітність із позицій науки, практики та дидактики В.О. Іваненко дає наступні визначення вказаному поняттю:

1) звітність з точки зору науки – це елемент методу бухгалтерського обліку, який забезпечує узагальнення облікової інформації щодо стану та результатів всіх напрямів діяльності підприємства за звітний період в системі підсумкових показників для її надання зацікавленим користувачам;

2) звітність з точки зору практики - це процес систематизації, узагальнення та підрахунку підсумкових показників щодо стану та результатів всіх видів діяльності суб'єкта господарювання за звітний період та їх надання у зрозумілому вигляді заінтересованим користувачам;

3) звітність з точки зору дидактики - це порядок формування системи